

Lovrenčićeve »Devete dežele«. Ta kritika je najboljša, kar jih je bilo napisanih o Lovrenčiću.

Tretji del Luči zavzemajo ocene. V njih se očituje velika načitanost mladih kritikov, posebno hrvatskih. In to je za kritika potrebno. Zelo neokusna in sentimentalno-patetična pa je Stabejeva kritika o Iv. Cankarjevih »Podobah iz sanj«.

V celoti je »Luč« dobro urejena; le pri čitanju slovenskih člankov sem opazil, da imajo vsi po sili vrinjeno besedo »pripoveda«, ki je čisto gotovo niso sami zapisali. Celo v Velikonjevo »Belo vrtnico« je potisnjena. V tem se pozna roka Stabejeva, ki ga mladost sili, da je po svojih mislih primoran dati nauke tam, kjer misli, da so potrebni, pa niso.

Ivan Dornik.

Savremenik. Izhaja XIII. leto, izdaja ga Društvo hrv. književnika. Savremenik je svobodomiseln list, ki se ne ozira »na osjećanje crkvenih naših političara. Slobodouman, jer će donijeti samo ono, što je estetski i književno uspelo, bez obzira na tendenciju i duh, ma se ono i protivilo dođmama konzervativaca ili ih ukrijepilo. U 'Savremniku' mogao je da suradjuje Lourdom obraćeni mistik Marin Sabić, klicajući: 'Ja sit sam uma, Gospode!', a moğaše da uza nj suradjuje i Natko Nodilo, koji klicaše: 'Papinska država nema nikakve legalne osnove!...' Takav bijaše 'Savremenik' od svojga osnutka, pa je tu dobru tradiciju sačuvao i do danas.«

Tako piše o njem dr. D. P. v Hrvatski Njivi, 22—23, str. 391.

6. lipnja t. l. pa je imelo Društvo hrv. književnika občni zbor, kjer se je dognalo, da je Savremenik potreben reforme, ali pa da ga Društvo sploh preneha izdajati. Za časa vojske je namreč Savremenik postajal vedno tanjši, posebno, odkar se je ustanovil Književni Jug. In kakor je imel Savremenik pred vojsko vodilno vlogo, se zdi, da so jo prevzeli sedaj drugi listi, katerih so Hrvatje za časa vojske ustanovili precejšnje število. Četrta številka letošnjega leta je posvečena Preradoviću in bo tistemu, ki hoče tega pesnika natančneje študirati, dobrodošla.

Ivan Dornik.

Hrvatska Prosvjeta. L. 1913. je osnovala mlada katoliška generacija na Hrvatskem »Kolo hrvatskih književnika« in l. 1914. je začel izhajati katoliški literarni list »Hrvatska Prosvjeta«. Njeno uredništvo je dobil v roke tedanji urednik »Luči«, Petar Grgec; ko je odšel Grgec k vojakom (sedaj se nahaja v italijanskem vjetništvu), je prevzel uredništvo dr. Ferdo Rožić.

»Prosvjeta« se lepo razvija in je nekaka paralela našemu Dom in Svetu, dasiravno ga nikakor ne dosega. Mlada hrvatska katoliška generacija še nima tako izrazitih pesnikov in pisateljev, kakor so pri nas Izidor Cankar, Majcen, Lovrenčić, Velikonja, Bevk. Mnogo pesmi in črtic, ki jih prinaša »Prosvjeta«, je zrelih komaj za »Luč«, nikakor pa ne zanjo. Sploh naj bi tudi »Prosvjeta« opustila tisto misel, kateri je pri nas Izidor Cankar glede Dom in Sveta napravil tako radikalen konec: da je namreč dostopna začetnikom, ki poskušajo kaj napisati.

Ivan Dornik.

Hrvatska Njiva. Med vojsko so ustanovili Hrvatje list, ki je dober, ki je bil potreben in kateremu Slovenci nimamo paralele: »Hrvatsko Njivo«. Sedaj iz-

haja drugo leto, prinaša socialne, prirodoslovne, politične in narodnogospodarske članke, kritiko i. t. d. »Njiva« je čisto neodvisno glasilo, »daleko od svih klika i koterija, od svih struja i stranaka. Njena je zadaća, da služi narodu istinom i prosvetljivanjem, da uzgaja kulturne jedinice, da razproštire slobodoumna demokratska načela, da promiče socijalno osjećanje i narodno-gospodarstveni napredak«. »Njiva« je lepa revija in jo je le priporočati, posebno, ker prinaša važne socialne članke, kakor: o zakonih, ki jih je razrušila vojska, o seksualnih problemih i. t. d., o stvarih torej, o katerih se pri nas piše premalo in o katerih bi se moralo pisati več. Izhaja vsako soboto in stane na leto 36 K. Naroča se z naslovom: »Hrvatska Njiva«, Zagreb, Mikolićeva ulica 8.

Ivan Dornik.

»Cesta.« Ko je ustavela cenzura na češkem »Narodne liste«, so se združili pisatelji in časnikarji in začeli namesto njih izdajati »Cesto«, literaren in poučen list, ki naj bi zadostil vsem čitateljem. Prinaša pesmi, povesti, znanstvene članke, poročila, ocene in važnejši politični in kulturni pregled. »Nekdaj je vsaka cesta peljala v Rim, danes pelje vsaka cesta domov«, ima zapisano v programu. V »Cesto« pišejo najboljši češki pisatelji. Stane 40 K in se naroča v Pragi II., Marijská ulica 3.

Ivan Dornik.

»Problém Krista v moderni krásné literatuře.« O njem piše František Dohnal v »Archi«, katoliškem mesečniku za literaturo, umetnost, kulturo in življenje, v 1.—4. številki. »Archa« izhaja šesto leto v Olomucu in stane 11 K.

Ivan Dornik.

Cerkveni Glasbenik,

glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani. Urednik: Stanko Premrl, vodja glasbe pri ljubljanski stolnici. Devetintrideseti in štirideseti letnik.

Ob štiridesetletnici Cerkvenega Glasbenika hočem v kratkem poročilu orisati njegovo delo v letih 1916. in 1917. Lastna izkušnja mi pravi, da večina izobražencev pozna ta list komaj po imenu. Res je, da se je list posebno v začetku gibal v ozkih mejah: boj zoper protiliturgične navade in splošne napake na korih je zavzemal največ prostora. Danes pa si Cerkveni Glasbenik delokrog razširja in globlje posega v umetnostno življenje; zato je prav, da se Dom in Svetovi bralci z njim seznanijo.

Zaradi pregleda sem vsebino lista razpredelil v posamezne vrste.

Zgodovino obravnavajo članki: † Ignacij Zupan (spisal dr. Fr. Kimovec; Zupan je bil orglarski mojster v Kamnigoric); † P. Aleksander Vavpotič (Vinko Vodopivec; P. Vavpotič je bil organist v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici v Gorici in učitelj petja v goriški bogoslovnici); † Ravnatelj Fran Gerbič (Stanko Premrl); sem spada poročilo Ob petindvajsetletnici Cecilijinega društva v ljubljanski bogoslovnici (Vinko Lovšin); dalje Kimovčeva ocena lani v Zagrebu izšle Pavlinske pjesmarice iz leta 1644. ter dva potopisa: Cerkvena glasba v hrvatskem Primorju (Premrl) in Pismo iz Poljske (Nikolaj Loboda); nadalje je zgodovinske vrednosti Premrlovo poročilo o V. zvezku Jakob Gallusovih skladb. Manjše, sem spadajoče stvari